

“Algo pasa en la Meri” o una experiencia educativa a Ciutat Meridiana “la Meri”

Juanfra¹

Hi ha coses que quan te les diuen, no te les pots creure. D'acord, és lògic, si no ho heu vist és difícil de creure, però us dic que és veritat. Hi ha un grup de joves a Ciutat Meridiana que han estat expulsats dels instituts perque la “liaven”. Tothom desconfiava d'ells, els mestres, els veïns, ells mateixos... I amb tot això resulta que han trobat una manera de tornar als seus coles a fer una feina positiva i que han començat a canviar la seva història.

Introducció

El que us vull explicar, si aconseguixo expressar-me bé, us al·lucinarà: igual que a nosaltres, segur. Però us vull avisar que jo en sóc l'escriptor i un dels participants, encara que la veritable ànima d'aquest projecte és el Mariano, i també hi han participat la Mari i la Inés i uns quants més que ens hi hem anat afegint, com la Lidia, el Toni o jo mateix.

Aquest “miracle” que us explicaré es degut a la capacitat d'estimar-se els nois del Mariano i a la seva empremta personal, i després a l'equip, que s'ha “tirat” a la piscina i ho ha fet possible.

Què us vull explicar?

Treballo en una UEC (Unitat d'Escolarització Compartida) a on van a parar els adolescents que als instituts ordinaris no funcionen.

A la nostra escola arriben els nois i noies rebotats, amb conflictes davant de l'autoritat, rebutjats pels companys i mestres, i amb desconfiança en el sistema. No creuen en les seves possibilitats i acostumen a estar a la defensiva...

Amb aquest panorama res no es pot canviar... o sí?

Ara explicaré una experiència de canvi que des de fa més de 10 anys s'està portant a terme. Explicaré les il·lusions, els esforços, les pegues i els encerts d'un grup d'educadors i educadores. És una experiència d'aprenentatge servei que està transformant el medi, els joves, els educadors i les famílies dels joves.

I tot això us ho explicaré al llarg dels següents deu punts:

- La nostra escola
- Una hipòtesi arriscada: l'APS (aprenentatge servei)
- Condicions necessàries per tal de començar l'experiència d'aprenentatge servei
- Els serveis que hem fet
- Els aprenentatges adquirits
- L'evolució dels nois

---

¹ Juanfra és llicenciat en Pedagogia i actualment és educador de joves. Es defineix com “un graó més de la gent que ha estat i està dedicada al món social des de totes les vessants”.

- El procés
- La nostra tasca amb els xavals (el fer d'educadors)
- Dificultats
- Conclusions

L'experiència

La nostra escola

Ja us he dit com són els nostres alumnes i ara us diré quins són els elements que la nostra escola afegeix respecte a un institut ordinari.

A nivell de	Quins aspectes es treballen	
	A l' institut	A la nostra escola
Currículum	Mates, llengua, socials valors...	Mates, llengua, valors... + Tallers
Activitats	Sortides formatives Activitats culturals	Sortides formatives Activitats culturals + Activitats en el lleure
Treball amb les famílies	Entrevistes	Entrevistes + Seguiment Esport Formació
Barri	Activitats	Activitats + Treball en xarxa Contacte amb centres cívics, S.S., càrites... Formació dels educadors de barri
Respecte als alumnes	La seva problemàtica o realitat	La seva problemàtica o realitat + Els seus amics Els seus llocs de trobada Les afeccions

És a dir, introduïm una sèrie d'elements de l'educació social i que a l'escola ordinària no es donen... Treballem tot l'entorn dels xavals perquè això ens permet treballar millor amb ells.

A manera d'explicació

Coneixem l'Antonio, que és el noi amb qui el Noni fa de les seves, la nòvia del Cristian, l'educador del Willow, les mares, els pares i germans de tots, la plaça on paren a les tardes, l'autoescola on van, anem al casament de la mare de l'Omar, coneixem i parlem amb els seus amics, juguem al futbol amb la seva colla, fem futbol amb els pares, participem al barri, ens formem amb els altres educadors del barri, i tot això mentre fem classes de mates, de llengua, tutories, mentre fem tallers de fusteria...

Una hipòtesi arriscada: l'APS

Vam veure que ja complim l'encàrrec que ens fa la societat de: "Cuideu els adolescents que hem fet fora", però ens va semblar que calia fer un pas més: tornar-los a la societat. S'havia de fer quelcom que canviés la percepció negativa que tothom tenia d'ells. O sigui: si els nostres xavals eren capaços d'anar al mateix col·legi on abans tiraven els mestres per les escales, trencaven coses, faltaven a classe, insultaven... i allà mateix oferien quelcom de positiu... un treball que a més els fes aprendre...

La nostra hipòtesi ens deia que la seva història canviaria. Tant la percepció del col·legi, com la d'ells, com la de les famílies, com la nostra.

Avancem el final

Per aquells que no volgueu seguir llegint heu de saber que aquesta hipòtesi era certa. Que és possible i que els xavals estan canviant la seva pròpia història. Pels que voleu continuar llegint, ara us n'explicaré els detalls.

Condicions necessàries per tal de començar l'experiència d'aprenentatge servei

▪ Hem creat al llarg dels anys una xarxa al barri	→	Una xarxa al barri d'educadors social, veïnal
▪ L'equip no té por	→	La por hi és, però no ens paralitza
▪ Ens avenim amb l'equip	→	Ho fem en equip
▪ L'equip en té moltes ganes	→	Gaudim amb els nois
▪ Els nois s'hi apunten	→	Els nois ho capten i s'hi apunten

Els serveis que hem fet

Hem anat a les escoles on ells han estudiat i l'han "liat", on encara els coneixen, on estudien els seus germanets, on els mestres tenen un record nefast d'ells i els hem ofert aquests serveis positius. Hi hem fet les següents tasques (al·lucinants):

- Dues obres de teatre (titelles i teatre) per a nens i nenes de 1r i 2n de primària de dues escoles del barri
- Dues obres de teatre per l'institut
- Instal·lació d'un equip de so a una escola del barri
- Adequació d'una sala d'informàtica d'una escola
- Construcció d'un mur de contenció
- Elaboració d'una pintada de 60 m²
- Construcció d'un pati d'obstacles per a la classe d'educació física en una escola
- Participació en el projecte "El pati obert al barri" d'una escola del barri
- Buidatge d'uns materials obsolets d'una escola

Les escoles ens van anar demanant més coses. Actualment tenim tasques pendents perquè la llista va creixent. Cada vegada més encàrrecs:

- Manteniment del pati d'obstacles
- Buidatge de material d'una escola
- Construcció d'un sorral per als nens petits d'una escola
- Creació d'una ombra mòbil pel casal d'avis
- Adobament de les barreres d'un carrer peatonal per tal que no entrin els cotxes al casal d'avis
- Creació de rutes per Collserola
- Pintada de les línies d'una pista de bàsquet d'una escola

Els aprenentatges adquirits

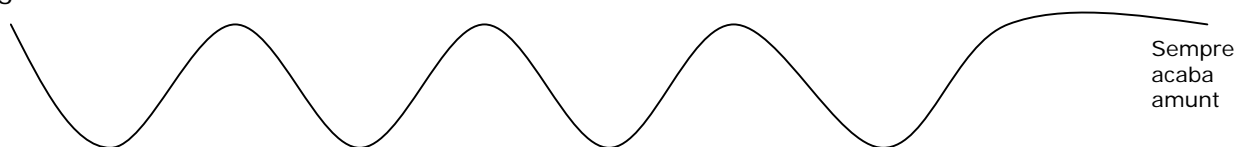
- **L'aprenentatge principal** que aconseguim amb els nois, és que aprenen a tenir una relació diferent amb les seves escoles. I comencen a canviar la seva història.
- **Els aprenentatges socials** tracte amb els altres, autoestima, col·laboració, esforç en el treball, actitud positiva davant de les coses, responsabilitat.
- **Els aprenentatges associats (no buscats)** que parlin amb els venedors i que aquests canviïn la seva cara de preocupació quan han entrat a la botiga, que facin cua a la botiga de pintures sense "liar-la", que sentin que gent desconeguda els dóna les gràcies, que se sàpiguen importants davant dels seus germans a l'escola (els quals diran als seus companys: "Això ho ha fet el meu germà gran!")...
- **Els aprenentatges acadèmics** estan reflectits en el següent quadre, per qui vulgui assabentar-se'n:

Aprentatges acadèmics

- **Quan hem fet les obres de teatre hem treballat la llengua, l'expressió, les arts escèniques, les arts aplicades,** l'escriptura, el guió, la dicció, la memòria, l'entonació, hem fet la decoració, hem fet l'escenari, les titelles, les màscares, hem buscat la música i programat els assaigs.
- **Quan hem fet les pintades hem treballat el càlcul, la perspectiva, les arts aplicades, la llengua,** hem après a fer esbossos, hem fet un concurs de frases amb els nens de sisè de l'escola corresponent, hem fet una votació per escollir el dibuix, hem après a fraccionar el dibuix per tal de transferir-lo a una paret, hem après a comprar la pintura segons el càlcul, a fer una comanda de material, hem transportat el material, hem preparat una paret, l'hem pintada, hi hem fet retocs...
- **Quan hem fet la instal·lació de l'equip de so hem treballat l'electricitat,** hem après a fer una instal·lació de so, a fer servir els aparells, a passar cables per una paret, a fer el trasllat d'equips amb cura.
- **Quan hem fet l'adequació de la sala d'informàtica hem treballat aspectes d'informàtica, d'electricista,** hem dut a terme la recerca del material adequat i econòmic, hem foradat de paret i hi hem col·locat els conductes de cablejat, hem passat els cables, hem anat a comprar...
- **Quan hem fet el mur de contenció hem fet càlculs, un taller de paleta,** hem buidat del terreny, hem fet un llit de formigó, hem posat els ferros i els "zunchos", hem omplert de formigó els ferros, hem posat els blocs de formigó a nivell fent les diverses capes, hem omplert els forats de formigó, hem fet diferents tipus de barreja amb formigó i pòrtland, hem omplert la cara muntanya de terra, hem posat les barres insertant-les al formigó humit i les hem anivellat, hem col·locat una reixa metàl·lica.
- **Quan hem fet un pati d'obstacles hem fet càlculs, taller de paleta, taller de jardineria.** Hem mesurat, hem marcat, hem fet un camí, unes escales, una cordada d'escalada, uns jocs d'equilibri amb troncs, diversos tipus de nusos, hem foradat una paret, hem fet esglaons per superar un canvi de nivell en un camí.
- **Quan hem participat al pati obert** hem estat a les assemblees de preparació, hem preparat un torneig de 3x3 de futbol, hem valorat el que s'ha fet, hem participat a l'entrega de premis.
- **Quan hem fet el buidatge de material obsolet** hem fet cadena (treball en equip), hem anat a la deixalleria a portar les coses tot classificant-les per famílies.

L'evolució dels nois

La seva evolució, la feina, la motivació i els aprenentatges, queden definits per aquest gràfic:

A manera d'explicació

El Tato tan aviat pot passar-se dues hores picant el terra per fer-hi un forat i avançar la feina moltíssim com pot estar dos dies queixant-se perquè no vol treballar. El Miquel pot estar-se assegut mentre els altres treballen tres dies, però a la fi es posa les piles i treballa un dia que ningú no treballava.

Com es veu al gràfic, el procés no és lineal (la labilitat dels adolescents podria explicar aquest detall), però al final, quan la feina està enllestida, a tots els queda la satisfacció del que han fet i com dèiem abans ja ha canviat la seva història.

El procés

Hi ha dues possibilitats: ens oferim per fer una feina a una escola o són les escoles les que ens demanen una feina. És a partir d'aquí que:

L'equip d'educadors i els nois somniem amb el projecte:

- Parlem de la idea
- Fem una pluja d'idees sobre com es pot fer

L'equip d'educadors possibilita la feina:

- Posa horaris, o si cal els canvia
- Parla amb les persones interessades
- Planifica la feina
- Prepara el material
- Motiva els nois durant el temps previ i durant el procés
- Va fent devolucions als nois per tal que entenguin la importància del que fan

L'equip d'educadors i els nois treballem junts:

- Fem la feina
- Parlem amb els destinataris de la feina per veure com la troben
- Fem l'entrega del producte o de la feina a la directora

Els destinataris de les nostres feines ens agraeixen i animen:

- Fan el seguiment de la feina
- Hi són presents de diverses maneres, saluden als nois, els ho agraeixen, els obren la porta, ens obren els espais, ens deixen material
- Reben el treball finalitzat amb agraïment
- De vegades ens donen un aperitiu, uns diners, una costellada
- Ens demanen alguna cosa més
- Ens ofereixen les seves instal·lacions per jugar a futbol, per veure una pel·lícula, per gaudir del pati, per utilitzar-ne el material

La nostra tasca amb els xavals

Sabem les característiques dels adolescents en general i en concret dels nostres, i si volem treballar amb ells hem de fer servir un sistema que ens permeti ajudar-los a créixer malgrat les seves constants sortides de to, errades, crisis... i és per això que hem de combinar les normes amb la flexibilitat, ser propers a ells i servir-los de referent, però alhora mantenir-nos prou allunyats per tal que caminin. Hem de trobar un equilibri entre l'empatia i els límits d'aquesta.

“Com una mare que ensenya a caminar:
es posa davant del nadó perquè el nen confii que no caurà
però prou lluny perquè realment faci les passes”

Algunes d'aquestes bases són:

- No caure en les seves provocacions constants
- Fixar-nos en les seves coses positives
- Envoltar-los d'un acolliment incondicional
- Marcar-los els límits
- Riure amb ells
- Riure'ns de nosaltres mateixos
- Estar en estones de treball i lúdiques
- Conèixer el seu entorn
- Ensenyar-los des de la referència a ser educats, a ser agraïts, a demanar perdó

Dificultats

De cada 5 dificultats 4 són dels adults. Si no es fan les coses és perquè els adults no volem, perquè no ens tirem a la piscina.

1. **La por nostra és la dificultat principal**, ja que no és fàcil fer aquesta moguda. Realment és molt més difícil treballar així que no pas fer classes teòriques i tallers (cosa que ja fem). Hem d'ésser valents per pensar que això que ens proposem es pot fer, que podem anar amb aquests nois a les seves escoles anteriors a treballar-hi i a mostrar-los un aspecte positiu.
2. **La rigidesa de la pròpia escola**, ja que resulta molt difícil anar variant les dates, els horaris, els terminis de les feines segons anem avançant. Requereix una flexibilitat especial, una flexibilitat també per part de la direcció de l'escola que ha de confiar en el que fas. Per exemple, quan vam fer la pintada hi vàrem haver d'anar una setmana sencera després del pati per tal de no deixar la paret a mitges, no fos cas que els nois hi pintessin a sobre.
3. **La pròpia dificultat de l'estructura curricular**. L'inspector de torn ha d'intuir que en mogudes com aquestes és on veritablement es juga el retorn dels nois a la societat. Ha de mostrar-se prou disposat com per aprovar els plans de curs que inclouen les assignatures reglades + les noves assignatures d'inserció a la societat.

4. **La por que fan a les anteriors escoles**, ja que al principi les escoles on anem es mostren reticents, però mentre anem fent la feina això va canviant fins que s'hi mostren engrescades.
5. **La dificultat del comportament dels nois**. Els nostres nois mostren un comportament de vegades molt dur i moltes vegades és difícil anar amb ells al metro, pel carrer, a una escola... La convivència entre ells, o amb la resta de ciutadans.

Conclusions

- Cal ser flexibles. Molt flexibles, però no caòtics
- El mètode que fem servir és clar: aquesta feina és una assignatura més. I com a tal té un espai. És obligatòria i per aprovar el curs s'ha de fer
- Els educadors i educadores estem tots amb ells en aquesta assignatura per tal de donar-hi importància
- La motivació és primordial per tal que s'ho facin seu
- Del que fem, constantment els en fem una devolució, ja que cal fer-los conscients del que estan fent, del que representa

Desig final

Espero haver-me explicat bé, i vull animar a tothom que s'hi engresqui, perquè ja heu vist que és possible. Penseu que si nosaltres som "limitadets" com a educadors i ho fem, també ho heu de poder fer vosaltres, que sou bons educadors, amb recursos, amb idees... Ànims!!!